

İSTİSMAR NEDİR? ÇOCUKLARIMIZI NASIL KORURUZ?

Hemen hemen her gün televizyonda, gazetede, sosyal medyada karşımıza çıkan ve çağımızın vebası haline gelen, çocuklarımız için endişelendiğimiz istismar hakkında neler biliyoruz? Çocuklarımızı bunlardan nasıl koruyacağız? Elbet herkesin bu konu hakkında fikri vardır ancak doğru bilinen yanlışlar kişisel dünyamızda tabular oluşturmakta; bu tabular yüzünden çocuklarımızı yeteri kadar eğitememekteyiz. Peki çocuklarımızı istismardan korumak için eve kapatarak mı büyüteceğiz. Tabii ki hayır. Bu yazımızda istismar tanımını, çeşitlerini ve çocukları bu konuda nasıl bilinçlendireceğimizi tartışacağız.

ÇOCUK İSTİSMARI NEDİR?

0-18 yaş grubundaki çocuğun;sağlığını, fiziksel ve psiko-sosyal gelişimini bilerek veya bilmeyerek olumsuz etkileyen her türlü harekete “çocuk istismarı” denir. 4 çeşit istismar vardır:

1. Fiziksel İstismar

Çocuğun kaza dışı sebeple bir yetişkin tarafından yaralanması ve örselenmesidirBir tokattan başlayarak çeşitli aletlerin kullanılmasına kadar devam edebilirEn yaygın rastlanılan ve belirlenmesi en kolay olan istismar tipidir. Fiziksel istismara maruz kalan çocuklarda sürekli tetikte olma hali, başkalarının fiziksel temaslarına aşırı ve ani tepkiler verme, vücudunda yara izlerinin olması gibi belirtiler görülebilir.

2. Duygusal İstismar

Çocuğun gereksinim duyduğu ilgi, sevgi ve bakımdan yoksun bırakılarak psikolojik hasara uğratılmasıdır.Tanımlanması en zor ancak en sık gerçekleşen istismar türüdür. Çocuğu aşağılama, yalnız bırakma, kardeşleri arasında ayırım yapma, korkutma, yıldırma, tehdit etme, suça yöneltme, önemsememe, küçük düşürme, çocukla alaylı konuşma, çocuğa lakap takma, aşırı baskı ve otorite kurma duygusal istismar davranışlarıdır. Duygusal istismara maruz kalan çocuklarda özgüvensizlik, depresif duygudurumu, dünyaya ve çevresine belli bir ilgisizlik ve küçük yaş davranışlarına dönme belirtileri görülebilir.

3. Ekonomik İstismar

Çocuğun fiziksel ve zihinsel gelişimini olumsuz etkileyen, yaşı ve gücü ile orantılı olmayan işlerde ucuz emek olarak çalıştırılmasıdır. Çocukların dilendirilmesi, mendil satmaları, ayakkabı boyamaları ekonomik istismar örnekleridir.

4. Cinsel İstismar

Bir kişinin, çocuğa yönelik cinsel haz duyma amacıyla; cinsel organlarına dokunması ve/veya dokundurtması, tecavüz etmesi teşhircilik yapması, cinsel uyarı ve doyum için kullanması, fuhuşa zorlanması, pornografi gibi türlü suçlarda cinsel obje olarak kullanması, çocuğun yanında pornografik görüntüler izlenmesi ve izletilmesi cinsel istismardır. Cinsel istismarcı *yetişkin bir kadın veya yetişkin bir erkek, çocuğun yaşıtı, yaş olarak kendinden büyük bir çocuk ve aileden biri* olabilir. Cinsel istismara uğrayan çocukların yaşa göre dağılımları incelendiğinde %70'inin 2 - 6 yaş arasındaki çocukların olduğunu görmekteyiz.

Cinsel istismar her zaman şiddet içermeyebilir ve cinsel istismarda çocuğun rızasının olup olmadığı sorgulanmaz!

Cinsel istismara maruz kalan çocuklarda görülen belirtiler yaşa göre değişim göstermekle birlikte;

- ✓ Tekrarlayıcı, rahatsız edici düşünceler,
- ✓ Olayla ilgili kabuslar,
- ✓ Uykuya dalma güçlüğü (karanlık olayı çağırıştırabilir ya da kabus göreceğini düşündüğü için uyumak istemez),
- ✓ Öfke patlamaları, konsantrasyon güçlüğü,
- ✓ Olay sonrasında olay anını tekrar tekrar yaşıyormuş hissi,
- ✓ Yaşına uygun olmayan cinsel davranışlar, cinsel davranışlarda artma, mastürbasyon, yaşadıkları cinsel travmayı yeniden yaşama ve tekrarlama eğilimi
- ✓ Cinsel oyunlar oynama, cinsel kimlik bozuklukları, cinsel işlev bozuklukları gibi belirtiler görülebilmektedir.

Cinsel istismara uğrayan çocukların %50'sinde travma sonrası stres bozukluğu görülmekte, depresyon, düşük benlik saygısı, intihar davranışları, alkol ve madde kullanımı eşlik edebilmektedir.

Çocuklar; kendilerine inanılmayacağı, cezalandırılacağı, bu yaşadıkları sanki kendi günahı gibi düşündükleri veya istismarcı tarafından tehdit edildikleri için istismarı büyüklerine anlatmak istemezler.

Çocuklarımızı Cinsel İstismardan Korumak İçin Nasıl Güçlendirebiliriz?

- ✓ **Güvenliklerini sağlamayı öğretin.** İnşaatlarda, boş ve terk edilmiş, güvenli olmayan yerlerde tek başlarına ya da arkadaşlarıyla da olsa oynamamaları gerektiğini, ebeveynlerden izinsiz komşuların evine gitmemeyi, sosyal medyadan tanımadığı insanlarla konuşmamayı, 'seni annene götüreceğim' gibi hikaye anlatan tanıdığı veya tanımadığı insanları dinlememeyi, istemediği herhangi bir davranışla karşılaştığında bağırması ve oradan uzaklaşması gerektiğini, yaşadıklarını güvendikleri bir büyüğe anlatmaları gerektiğini anlatın.

- ✓ **Bedenlerini korumayı öğretin.** Bunu sağlamak için çocuklara 'mahremiyet eğitimi' verilmelidir. Çocuğun vücudunun özel yerlerini, iyi ve kötü dokunuşları, kötü bir dokunuşla karşılaştığı zaman yapması gerekenleri anlatın.
- ✓ **'Hayır' demeyi öğretin.** Çocuklara herhangi birisi onları incitmeye ya da istemediği bir davranışta bulunmaya kalkarsa hayır demeleri gerektiğini söyleyin.

- ✓ **Yardım istemeyi öğretin.** Ona doğru gelmeyen şeyleri size rahatlıkla söyleyebileceğini ifade edin. Bazen çocuklarımızın olayları abarttığını düşünürüz, ne olursa olsun söylediklerini dinleyin. Çocuğunuza inanın, eğer yardım istiyorsa bunu geri çevirmeyin. Çocuklar bu konularda çok ender yalan söylerler.

Bu bilgileri çocuklarınıza verirken çok dikkatli olmanız gerekir. Panik havasında sıkça yapılan hatırlatmalarla verilen bilgiler çocukları insanlardan korkan, her şeye şüpheyile bakan saplantılı kişilikler haline getirebilmektedir.

Her vatandaş çocuğa karşı işlenmekte olan istismar suçunu bildirmekte yükümlüdür.

İhmal ve İstismar Vakalarıyla Karşılaştığınız Zaman Başvurabileceğiniz Yerler

- Çocuk İzleme Merkezi
- Rehberlik Araştırma Merkezi
- Aile Sosyal Politikalar İstanbul İl Müdürlüğü
- İstanbul Emniyet Çocuk Şube Müdürlüğü
- İstanbul Barosu Çocuk Hakları Merkezi
- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
- ALO 183